

Geloven *als* Jezus

Is het nodig om te geloven *in* Jezus? Dat klinkt natuurlijk raar in een kerk: het hele christendom is toch gebouwd op en rond het geloof *in* Jezus? Door zijn dood aan het kruis heeft Jezus van Nazareth de mensheid toch verlost van alle zonden? Want de erfzonde, die we aan Adam te danken hebben (weet u nog, die verrekte slang en de verboden vrucht?) werd door het zoenoffer van Jezus toch goedge maakt? En wie voortaan gelooft in Jezus Christus verkrijgt daarmee toch het eeuwig leven?

Laat me u meenemen naar de tijd dat Jezus leefde. Jezus van Nazareth was een rondtrekkend leraar. Daar had je er meer van in die tijd, precies tweeduizend jaar geleden. Veel meer zelfs. En Jezus was niet alleen een wijsheidsleraar, hij was ook gebedsgenezer en duiveluitdrijver. Hij kon mensen genezen, van zowel lichamelijke als geestelijke aandoeningen. Zoals Maria van Magdala – zij had serieuze psychische klachten, maar werd er door Jezus van verlost. Het verhaal wil dat hij mensen zelfs opwekte uit de dood – het dochtertje van Jairus, zijn vriend Lazarus. Die verhalen droegen zeker bij aan zijn bekendheid en zijn faam.

Jezus was ervan overtuigd dat er een eindtijd was aangebroken. De wereld, zoals de mensen die kenden, zou vergaan. Het einde der tijden was nabij. En velen anderen geloofden dat met hem. (vgl. 'Elke tijd is een eindtijd', nu: bijv. klimaat) Maar mensen waren er niet alleen bang voor, ze keken er ook naar uit. Eindelijk verlost van hun dagelijkse ellende – armoede en onderdrukking. De messias die verwacht werd zou alles goed maken – eindelijk gerechtigheid. En steeds meer mensen begonnen te geloven dat Jezus van Nazareth die aangekondigde verlosser was. En dat Koninkrijk van God, waarover hij steeds sprak, het klonk hen als de hemel op aarde.

Afijn, toen werd Jezus van Nazareth dus gekruisigd: opgebracht door de Joodse priesters; gemarteld en ter dood gebracht op last van de Romeinse prefect. 'Koning der Joden' stond geschreven op het bordje, boven zijn hoofd aan het kruis. Joden voelden zich erdoor beledigd (die nare Jezus: 'koning'; wie dacht hij wel niet dat hij was?!); Romeinen lachten erom (die rare Jezus: 'koning'; wie dacht hij wel niet dat hij was?). Maar waarom maakten zowel Joden als Romeinen zich druk om Jezus? Zo druk, dat hij volgens de (Joodse) priester en de (Romeinse) prefect dood moest?

Jezus' dood had alles te maken met wat hij te vertellen had. Hij had een *a-politieke* boodschap... Die door volgelingen en machthebbers *politiek* werd opgevat. Jezus vertelde de mensen verhalen. Verhalen over het Koninkrijk van God - Gods komende rijk op aarde, waarin zou alles anders worden. Door de vestiging van dat hemelse rijk op aarde zou binnenkort een omkering van alle menselijke verhoudingen plaats vinden. De bestaande wereld zou op zijn kop worden gezet. En zowel zijn toehoorders als de autoriteiten namen dat heel letterlijk, als in de politieke verhoudingen worden omgekeerd; de *materiële* werkelijkheid zal grondig ondersteboven gaan. Terwijl Jezus sprak over een *immateriële* werkelijkheid.

Maar wie vertelde dat nou eigenlijk? Een man uit Nazareth, in stadje in Galilea. En waar verkondigde hij dat uiteindelijk? In Judea, in Jeruzalem. Een halfgeschoolde leraar uit een provinciestedje, gelegen in een arme conservatieve regio, komt in die enorme tempel van de rijke hoofdstad, temidden van priesters en schriftgeleerden, onder de neus van het militaire gezag, verkondigen dat binnenkort alles anders is.

Niet serieus te nemen, toch? Niet voor niets zegt iemand gevat: 'Uit Nazareth? Kan daar iets goeds vandaan komen?' (Joh 1:46) En kijk naar wat Jezus achter zich aan krijgt: arme vissers, getroebleerde vrouwen; en met wie hij omgaat: hoeren en tollenaars. Mensen uit de marge van de samenleving, mensen die niet meedoen – mensen zonder netwerk, mensen zonder macht.

Mensen die zich uitgesloten voelen, mensen die maar al te graag geloven dat het binnenkort allemaal anders zal zijn. ‘Kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws’ was niet aan dovemans oren gericht. ‘Het Koninkrijk Gods is binnen uw bereik’: dat wilden velen graag geloven.

De pijnlijke ironie van dit alles is dat zowel Jezus’ volgelingen als de autoriteiten zijn boodschap letterlijk nemen. De volgelingen zagen in Jezus de aankondigde koning die hen zou verlossen uit hun machteloze positie; zowel de Joodse priesters als de Romeinse prefect zagen een ordeverstoorder die hun religieuze en politieke macht bedreigde. De volgelingen riepen ‘Hosanna voor de nieuwe koning!’, waarop de machthebbers besloten dat hij dood moest. Priester en prefect sloten een duivels pact. En uit vele kelen klonk: ‘Kruisigt hem!’. Niemand wist meer dat Jezus had gezegd: ‘Mijn koninkrijk is niet van deze wereld.’ Hij ontregelde – maar was geen revolutionair. ‘Het Koninkrijk van God komt niet op waarneembare wijze.’ (Luc. 17:20) (Want) het enige dat Jezus, dag in dag uit, had gezegd was: ‘Let op, geloof me, alles wordt anders’. In de kern luidde zijn boodschap, over de omkering van het bestaande: ‘Gelukkig de armen, want voor hen is het Koninkrijk. Gelukkig de treurende, want zij zullen worden getroost. Gelukkig wie hongeren, want zij zullen worden verzadigd. En gelukkig zijn jullie wanneer ze je uitschelden, vervolgen en van allerlei kwaad betichten. Verheug je en juich, want je zult rijkelijk worden beloond.’ Dat kun je ook horen als: ‘Er bestaat ook andere werkelijkheid, waarin armoe, ziekte en honger niet zijn wat ze lijken.’

Jezus klinkt in de oudste geschriften, zoals ze zijn gereconstrueerd door bijbelwetenschappers, als een Stoïcijn, een kind van zijn filosofische tijd): Doe wat je kunt. Laat je niet gek maken. Wat heb je nou nodig? Ontstijg de aardse materie. Vertrouw op een geestelijke werkelijkheid. (Vgl Lucas 9:3 – ‘Jullie mogen niets meenemen op je reis. Geen stok, geen tas, geen brood, geen geld en geen extra kleren.’)

Laatst sprak ik iemand, die voor de tweede keer naar de musical Jesus Christ Superstar was geweest. Die grote productie onder regie van Ivo ten Hove – hij regisseerde eerder de musical over David Bowie. Hij (de voorzitter van een remonstrantse gemeente) vertelde dat hij er dit keer naar toe was gegaan met zijn kinderen, en hun vrienden. Een van hen kende eigenlijk geen enkel bijbelverhaal. Een modern jongmens uit de Randstad, zonder kerk of geloof groot gebracht. Het lijdensverhaal was helemaal nieuw voor hem. En wat zei hij na afloop, diep onder de indruk: ‘Yo man, die Jezus, dat was een *influencer!*’

Toen Jezus van Nazareth nog rondtrok met zijn volgelingen –terwijl hij het Koninkrijk Gods verkondigde, mensen genas en zelfs opwekte uit de dood– was er nog geen verhaal dat hij zelf, ooit, zou opstaan uit de dood. Ook niet dat hij zou sterven voor onze zonden. En ook niet dat hij zou ‘wederkeren’ om over ons te oordelen. Geen verlossing, ook geen verzoening, niets van dat alles. Dat geloof is pas na zijn dood ontstaan. Het kreeg vorm in het lijdensverhaal en opstandingsverhaal; door de evangelie is vastgelegd – Jezus ontwikkelt zich van gewone sterveling tot kosmische kracht; verteld door mensen die hem in levende lijve hadden meegemaakt (zoals zijn broer Jacobus, en zijn leerling Petrus), maar ook al snel door mensen die hem alleen maar kenden ‘van horen zeggen’ (zoals de evangelist Johannes); ook kreeg het (geloof) vorm in de brieven van de apostelen, met Paulus voorop – al naar gelang *wie* ze *waar* wilden bereiken, en *wat* ze ermee beoogden.

Hoe is dat nou toch gegaan, kort na Jezus’ dood? *What happened?* De kans is groot dat de volgelingen van Jezus hun verwarring en teleurstelling over zijn kruisdood ‘sublimeerden’* – ze draaiden die om in een heilsverwachting: Jezus zou binnenkort in al zijn koninklijke glorie terugkeren en de vernieuwde wereld besturen; daartoe was hij gekruisigd, uit de dood opgestaan,

en verschenen – om wie in hem geloofde te redden. Best een goed verhaal: ‘Hij ging dood... Maar is weer opgestaan, en aan ons verschenen. En hij komt terug, om te oordelen!’ En zo gingen mensen gingen geloven *in* Jezus. Maar je kunt je afvragen: Wat Jezus daarvan gevonden hebben? Waar was dat voor nodig? Natuurlijk, de volgelingen konden het op die manier in hun hoofd weer bij elkaar krijgen. Super troostrijk – en je moet er maar opkomen. Maar... was het geloof *van* Jezus al niet mooi genoeg?

Na Pinksteren hebben we hier het Onzevader besproken. Hoe die super korte bede Jezus’ hoogst persoonlijke gebed is geweest. Waarin hij in een handvol woorden zijn diepste geloof uitdrukt. Geloof dat voor hem bestaat uit vertrouwen – vertrouwen in wat hij noemt Onze Vader. Het is zijn vertrouwen in het leven zelf. Zijn volgelingen wilden dat ook: leren geloven (en bidden) als Jezus. (Want) zij zagen aan Jezus wat zijn geloof met hem deed.

Daar verlangden zij ook naar: vol vertrouwen kunnen leven. Het leven leren vertrouwen. Geloven dat het goed komt – beter, weten dat het leven goed *is*. Ook al word je gekruisigd. Overgave – aan hoe het leven gaat.

‘Gelukkig zijn de armen, de treurende en de hongerigen, want voor hen is er het Koninkrijk van de Hemel.’ En ‘...dat Koninkrijk, weet U wel?’ ‘..Dat is binnen in u.’ (Luc 17:21) Het zou al heel wat zijn: geloven *als* Jezus. Geloven in het leven zelf, in hoe het leven gaat. Je overgeven aan het leven: *Doe wat je kunt. En laat je niet gek maken. Wat heb je nou nodig? Ontstijg de aardse materie, vertrouw op een geestelijke werkelijkheid.* En misschien is dat wel genoeg: priester en prefect lijken maar de baas; God is de enige echte eindbaas: ‘Onze vader, die in de hemel zijt, uw naam worde geheiligd, uw koninkrijk kome...’ En nu komt het goede nieuws, het allerbeste nieuws: dat Koninkrijk is er al: ‘...binnen in u’; net als bij Jezus. Jezus geloofde dat God bij hem was – en hij bij God was.

Jezus geloofde in die onbeperkte kracht in zichzelf – hij geloofde in zichzelf....

Dus geloven *als* Jezus is geloven in waar Jezus zelf in geloofde: in zichzelf. *Jezus geloofde in Jezus.* En dat wens ik ons allemaal toe. Geloven in onze eigen goddelijk kern – net zoals Jezus. En dan is geloven *in* Jezus hetzelfde als geloven *als* Jezus.

André Meiresonne, voor *Remonstranten Sommelsdijk*, oktober 2024

Vragen bij bespreken preek André

Vraag 1: Hoe keek jij als kind naar Jezus en hoe kijk jij nu tegen Jezus aan?

Vraag 2: De overweging van André Meiresonne begint met twee zinnen die lijken op een tegenstelling: Geloven als Jezus, Geloven in Jezus. Hoe kijk jij tegen die twee zinnen aan?

Vraag 3: In alinea 10 gaat t over de a-politieke boodschap van Jezus. Hij sprak over een immateriële werkelijkheid die politiek werd opgevat en ervaren werd als bedreigend. Kun jij je dat voorstellen ?

Vraag 4: Wat spreekt jou het meeste aan in deze preek en waarom?.....